

Bibó – két pólus között

Libamáj, amit sokféle kenyérszeletekre lehet rákenni...

Szegeden háromnapos konferenciát tartottak az 1979-ben elhunyt Bibó István életművének aktualitásáról. Hogy miért éppen a botránnyairól híres Tisza-parti városban sereglettek össze a hazai literátusok, politológusok, filozófusok, annak egy és félreérthetetlen magyarázata van. A Bibó családnak semmi köze a mediterrán hajlamú település botránnyaihoz, ám annál több szállal kötődik a városhoz. Szegeden volt könyvtárigazgató Bibó István édesapja, és néhány évig az egyetlen oktató Bibó tanár úr. Most már azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az emlékének szentelt első összejövetelnek is Szeged volt az otthona 1989-ben

Három évvel ezelőtt egymás sarkát taposták a külföldi hírugynökségek slapajai – de ma már nagy számban csak a megnyitóra gyűltek össze a honj zurnaliszták is. Az első konferenciát még arra is használták, hogy a nomenklatúrás társadalom el-

Bibó István fia annak örül a legjobban, hogy édesapja szellemi örökségét nem sajátította ki senki

Szesz helyett szén

– Mindenki másnál olcsóbban adjuk a tüzelőt, mi több, áraink csökkenni fognak, amint befektetési költségeink visszakerülnek – igéri a fővárosi TÜKER Kft. egyik alapítója. A konkurencia is jól tudja, hogy nem a levegőbe beszél, így nem nézik jó szemmel a vállalkozás sikereit...

A társaság idén tavasszal bérelt ki egy területet, amelyet korábban a TÚZÉP adott vissza a MAV-nak. A bejárat közelében felépítették a mérlegházat és a hidmérleget,

változott, új táblát kellett pingálni. De a portéka ára alacsony maradt.

– Nekünk nem kell annyi embert eltartanunk, mint a nagy cégeknek – oldják fel a rejtélyt. – A hasznunk ugyan minimális, de attól nem kell tartanunk, hogy az áru a nyakunkon maradjon.

Azt tervezik, hogy az önkormányzatokhoz fordulnak, tavaly ugyanis a főváros legtöbb kerületében pénzzel segítettek azokat, akik nem tudták megvenni a szükséges

leni „lándzsza” legyen Bibó. Most másról volt szó. Hiába jelentek meg ott olyan közéleti méltóságok, mint Göncz Árpád és Szabad György, mégis egy jó hangulatú, de magas színvonalú szeminárium alakult ki az összejövetelből. Sok olyan személyiséget meghívtak, aki valamikor a Bibó-zászló mögött sorakozott fel. Már tavasszal megkezdtek a szervezést, a posta elvitte a díszes meghívót többek közt Andrásfalvy Bertalannak, Csurka Istvánnak és Jeszenszky Gézának... is. (Ők nem jöttek el.) A szervezők közül valaki azt mondta, hogy a magyar közgondolkodás egyik pólusa jött csak el. Vitatkozni lehet ezen a megfogalmazáson, hiszen aki végighallgatta az előadásokat, tanúsíthatja, a másik pólus sem volt ott, pontosabban szólva: *nem volt pólus*. Egységes, tisztességes és példamutató volt a szegedi tudományos megmozdulás. A zárzó után az állomásra rohanva Bibó István fia azt mondta, annak örül a legjobban, hogy

édesapja szellemi örökségét nem sajátította ki senki. Pedig fennállt ennek a veszélye. Elsőként Göncz Árpád érezte meg a lehetséges „dögszagot”. Bibó egykori cellatársa – 1956 után együtt raboskodtak – még idejekorán figyelmeztetett megnyitójában, bármennyire is jóindulatú társaság gyűlt egybe, vannak olyanok, akik igyekeznek Bibót saját céljaik érdekében felhasználni, zászlórúdnak tartani a zászló helyett.

Bibórol sok mindent lehet mondani, és sok mindent is mondtak. Ő, aki népi, liberális, szociális gondolkodású és mélyen keresztény volt, alkalmat adott az előadónak, hogy életművének segítségével kísérletet tegyenek a társadalmi diszharmonia csendesítésére. Hosszú lenne felidézni, ki miről szólt Réz Páltól, Radnóti Sándortól, Berkovits Györgytől, Kende Pétertől, **Eörsi Istvántól** kezdve Domokos Mátyásig, Dénes Iván Zoltánig, Szabó Miklósig, Tamás Gáspár Miklósig, Bretter Zoltánig... mindenki mazzolázott. Szóval Bibó eszmévilágát a libamájhoz lehet hasonlítani, amit sokféle kenyérré lehet kenni. Azokra a társadalmi bajokra is, amelyek a ma élőkét kínozzák.

A nagy magyar gondolkodó sok mindenre figyelmeztetett, s ezeket a felkiáltójeleket kivetítették a képzeletbeli vetítővászonra. Talán a legértékesebbnek azt a tanítását tartották, hogy ő mindig az elfogulatlan, tárgyilagos szembenézésre törekedett. Ha élne, azt mondaná: ne máséval, hanem a mi fejünkkel gondolkozunk, úgy nézzünk szembe a póré igazsággal! S ez nem könnyű, hiszen mint hallhattuk, inkább azt látják: a törleszkedés ismét hozzátartozik a hétköznapi rituáléhoz, és kezd kialakulni a klientársadalom. Réz Pál költői kérdésként vetette fel, vajon ha Bibó ma élne, ha ő lenne a köztársasági elnök, kifütyülne-e a Kossuth téren? A nagyszámú hallgatóság egyszerre kiáltotta az igent.